

Innst. S. nr. 338

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:82 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Regjeringen opprettet, sammen med Aker ASA og Svenske SAAB og Investor, Aker Holding AS i 2007. For 4,9 mrd. kroner sikret staten seg en eierandel i Aker Holding AS på 30 prosent, Aker ASA eier 60 prosent, mens de resterende aksjonærene eier 10 prosent. Aker Holding AS' eneste oppgave er å eie 40,1 prosent av aksjene i børsnoterte Aker Solutions ASA.

Statens eierpost i Aker Holding AS tilsvarer et direkte eierskap i Aker Solutions ASA på 12 prosent. For Aker ASAs del tilsvarer eierposten 24 prosent, og svenskenes aksjepost 4 prosent. Svenskene betalte det samme som staten for aksjene, men fikk salgsoptionsjoner som sikrer dem mot tap. Staten fikk på sin side 10 års bindingstid, som på den ene siden låser eierstrukturen, på den andre side svekker statens aksjeverdier pga. illikviditet.

De fem selskapene Aker Solutions AS har kjøpt av Aker AS, har reist en debatt om misbruk av aksjonærinnflytelse fra Aker på bekostning av andre aksjonærer gjennom feilprising og måten prosessen er gjennomført på.

Investeringen i Aker Holding AS svekker etter forslagsstillernes mening statens verdier som eier i Aker Solutions ASA betraktelig som følge av innlåsingseffekt og av at Aker ASA kan utøve et eierskap

på vegne av staten som kan være i strid med statens interesser. Forslagsstillerne mener at staten har hatt problemer med å ivareta sine interesser gjennom holdingmodellen, hvor man blir involvert direkte i strategispørsmål i selskapet. Normalt direkteeierskap har derimot staten lang erfaring med, og det er mer ryddig med hensyn til maktstruktur. Ved at Aker ASA, de svenske eierne og staten blir direkte eiere i Aker Solutions ASA, vil eierne kunne utøve den innflytelse som følger av det faktiske eierskapet og gi selskapet et mer normalt selskapsstyringsopplegg.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppbøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørffonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til at Aker Solutions ASA er en viktig kompetansearbeidsplass med over 20 000 fast ansatte og over 50 mrd. kroner i omsetning og virksomhet i mange land. Selskapet er en av Norges største private arbeidsgivere med arbeidsplasser langs hele norskekysten. Norsk næringsliv består av mange virksomheter som hver for seg er viktige for sine

lokalsamfunn og for de som arbeider der. Komiteen er opptatt av nasjonalt eierskap og av å sikre hovedkontorfunksjoner i Norge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det i dag er få eiermiljøer i Norge utenfor staten som er store nok til å sikre langsiktig eierskap og norsk forankring av store selskaper som Aker Solutions ASA.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, mener samspillet mellom oljeselskaper, forskningsinstitusjoner og leverandørindustri er en viktig premisse for utviklingen i norsk og internasjonal petroleumssektor. Utviklingen i leverandørindustrien de siste ti årene har gått i retning av oppkjøp og etableringer av større enheter.

Dette flertallet mener nasjonalt eierskap er viktig for å sikre at bedriftene har hovedkontor og forskningsaktivitet i Norge, samt at industriell kunnskap utvikles og forvaltes fra Norge. Ved hovedkontoret til Aker Solutions ASA fattes beslutninger med stor betydning for selskapets forretningsmessige og strategiske utvikling.

Dette flertallet viser til at forslagsstillerne foreslår å avvikle Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er behov for profesjonalisering av det statlige eierskapet ved i størst mulig grad å ha indirekte eierskap som på en god måte kan skille politikk og profesjonell eierskapsforvaltning. Dette forutsetter bl.a. at statens styrerepresentanter er aktive og har evnen til å følge med i de beslutningene som tas i styret for å kunne rapportere til sin eier.

På denne bakgrunn vil et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, avvise forslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Representantforslag nr. 82 (2008–2009) om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkteeier i Aker Solutions ASA. Aker Holding AS ble opprettet i 2007 med eneste formål å eie 40,1 prosent av aksjene i børsnoterte Aker Kværner ASA (senere Aker Solutions ASA), gjennom en såkalt holdingmodell. Statens eierpost i Aker Holding AS tilsvarer et direkte eierskap i Aker Solutions ASA på 12 prosent.

Disse medlemmer viser til behandling av St.prp. nr. 88 (2006–2007), hvor Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stemte imot statens kjøp i Aker Holding i 2007. Disse medlemmer har merket

seg at Regjeringen fikk mye kritikk i forbindelse med inngåelsen av avtalen i 2007, blant annet fordi ekstern finansiell ekspertise ikke ble benyttet, og at prisen for eierposten ble regnet som for høy. Disse medlemmer har merket seg at den svenske investorgruppen inngikk en avtale som sikrer dem mot tap, og en mulighet til å selge sin eierandel. Staten og Aker ASA på sin side inngikk en avtale med 10 års bindingstid.

Disse medlemmer viser til Aker ASAs salg av fem selskaper til Aker Solutions AS, et datterselskap til Aker Solutions ASA, til en verdi av rundt 2 mrd. kroner gjennomført med effekt 2. april 2009. Disse medlemmer viser til at Regjeringens håndtering av denne saken samt kjøpet av aksjer i 2007, er til behandling i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

Disse medlemmer mener debatten i kjølvannet av Aker Solutions ASAs kjøp av fem andre Akerkontrollerte selskaper, viser at statens avtale med Aker ASA er mangelfull. Regjeringens problemer med håndteringen av internttransaksjonene er en indikasjon på at dette er en komplisert struktur for staten, ved at man er minoritets-eier i et holdingselskap til et børsnotert foretak sammen med en dominerende privat eier. Ved kjøpet i 2007 ble det reist kritikk mot Regjeringen ved at aksjenes verdi ble redusert som følge av innlåsnings-effekt og manglende handlefrihet. Disse medlemmer deler denne vurderingen.

Derimot mener disse medlemmer at staten gjennom den modellen man har valgt, styrker innflytelsen til en utvalgt storaksjonær i det underliggende selskap, med de utfordringer dette innebærer i forhold til selskapsstyring og internttransaksjoner.

Disse medlemmer vil bemerke at statens investering i Aker Holding i seg selv ikke vil være til hinder for salg av virksomhet, utflytting og omstilling i de underliggende selskap, og at det er tvilsomt om investeringen sikrer arbeidsplasser. Tvert imot har det vært hevdet fra enkelte hold at oppkjøpene som ble gjennomført, øker de finansielle forpliktelsene i det underliggende konsernet.

Disse medlemmer mener at både prosessen bak kjøpet og resultatet er kritikkverdige. Rot i eierskapspolitikken skaper utrygghet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti konstaterer at staten derimot har lang erfaring med direkte eierskap som eiermodell for slike store aksjeposter og at dette er mer ryddig i forhold til maktstruktur. Disse medlemmer ønsker derfor at Regjeringen skal ta initiativ til avvikling av Aker Holding og at aksjene i Aker Solutions ASA så overføres eierne i Aker Holding. Disse medlemmer viser til at aksjonæravtalen inneholder bestemmelser om avvikling av Aker Hol-

ding og at dette forutsetter enighet mellom eierne. Staten vil sammen med Aker ASA ha 36 prosent av aksjene i selskapet og negativt flertall. Ved at Aker, de svenske eierne og staten blir direkte eiere i Aker Solutions ASA, vil eierne kunne utøve den innflytelse som følger av det faktiske eierskapet og gi selskapet et mer normalt selskapsstyringsopplegg. Disse medlemmer viser til at bedringer i modellen for selskapsstyring normalt vil være positivt for verdiene i et børsnotert foretak.

Disse medlemmer vil ta grep for å sikre et mer profesjonelt og forutsigbart statlig eierskap, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til avvikling av Aker Holding slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener, i motsetning til flertallet i komiteen, at en styrking av det nasjonale eierskapet heller må skje gjennom tiltak som bedrer vilkårene for et aktivt, langsiktig og kompetent privat eierskap, blant annet gjennom reduksjoner i formuesskatt og arveavgift og bedre rammebetingelser for næringsvirksomhet i Norge.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre stemte mot statens oppkjøp i Aker Solutions ASA, med den begrunnelse at avtalen som ble forelagt Stortinget ikke var en god avtale og begrunnelsen for oppkjøpet fra Regjeringen var uklar. Dette medlem vil vise til at Regjeringen betalte nesten 5 mrd. kroner for at en av Norges rikeste menn kan sitte på alle sider av bordet i ti år, hvor staten som minoritetseier har nesten ingen råderett over viktige beslutninger i selskapet. Kjell Inge Røkke kunne ifølge avtalen fortsatt selge deler av virksomheten til

de Regjeringen var så redd for: "noen ukjente enten norske eller utenlandske investorer". Så kommer alle de sakene som regjeringspartienes representanter har vært så opptatt av de siste fire årene: den aktive næringspolitikken ved å blande seg opp i styresammensetning, utbyttestørrelse og lederlønninger i selskaper der staten er en betydelig eier. Ingen av disse forholdene har staten i realiteten noen som helst innvirkning over gjennom eierskapet i Aker Holding. Dette medlem oppfordrer derfor Regjeringen til å ta et initiativ overfor de andre eierne i Aker Holding om å avvikle selskapet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til avvikling av Aker Holding slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:82 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA – bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 11. juni 2009

Ola Borten Moe

leder

Øyvind Korsberg

ordfører

Vedlegg

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 15. mai 2009

Forslag til avvikling av Aker Holding

Det vises til brev datert 5. mai 2009 med et vedlagt forslag om at regjeringen skal *ta initiativ til å avvikle Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA.*

Regjeringens motivasjon og begrunnelse for kjøpet av aksjer i Aker Holding AS fremgår av St.prp. nr. 88 (2006-2007), som Stortinget behandlet og sluttet seg til, jfr. Innst. S. nr. 54 (2007-2008).

Det fremgår blant annet at ved hovedkontoret til Aker Solutions ASA fattes beslutninger med stor betydning for selskapets forretningsmessige og strategiske utvikling og for utviklingen av mange andre mindre norskbaserte virksomheter som er underleverandør til Aker Solutions ASA. Gjennom et langsiktig eierskap i Aker Solutions ASA sikres det at industriell kompetanse innenfor petroleumsrelatert virksomhet utvikles og ledes fra Norge. For regjeringen har det derfor vært viktig å sikre en videreføring av hovedkontorfunksjoner i Norge og et langsiktig industrielt eierskap. Gjennom Aker Holding AS sikret regjeringen langsiktighet og stabilitet på eiersiden i Aker Solutions ASA i minst ti år. Jeg ser ikke vesentlig annerledes på dette nå.

Det står i proposisjonen at Aker ASA vil ha en ledende rolle og den industrielle føring og kontroll i Aker Holding AS, og at overordnede eierstrategiske føringer skal drøftes i styret i Aker Holding AS. Videre understrekes det at den etablerte aksjonæravtalen i Aker Holding AS ikke innebærer noen restriksjoner på norske og utenlandske investorers adgang til å investere i Aker Kværner-aksjen (nå: Aker Solution), og at staten ikke skal ha noen særrettigheter i Aker Kværner ASA eller noen direkte innflytelse over den daglige ledelse og drift i dette selskapet, hvor det vil ligge kommersielle hensyn til grunn for driften.

Forslaget i dokument 8: 82 (2008-2009) vil etter min vurdering ikke ivareta den balansen og de hensyn som lå til grunn for statens eierskap i Aker Holding AS slik det ble redegjort for i St.prp. nr. 88 (2006-2007), og jeg ser ikke annerledes på dette nå enn det som lå til grunn for forslaget som ble vedtatt på grunnlag av denne proposisjonen.

Jeg vil forøvrig peke på at de problemstillingene som er reist i tilknytning til transaksjonene nå er avklarte.